

SKOK Z ANALOGOVÉHO SVĚTA DO SVĚTA DIGITÁLNÍHO

S JANEM KRATOCHVÍLEM
PŘIPRAVIL MICHAL JANATA

Jak jste se dostal k architektuře? Vlastní volbou, shodou okolností nebo jinak?

To rozhodnutí přišlo relativně pozdě a nebylo vůbec jednoznačné. Studoval jsem všeobecné gymnázium a nijak zvlášť se neprofiloval.

Zajímaly mě spíš cyklistika a počítače – hraní her a programování – a o architekturu jsem se nad rámec středoškolského studia nezajímal. Myslím, že ve třetím ročníku se mi představa povolání architekta začala líbit. Jirka Studený ze sousední vesnice, který studoval na gymnáziu o ročník výš, se v autobuse zmínil, že si podává přihlášku na architekturu, a ve mně se spustila vlna asociací. Byl jsem tenkrát hodně pod vlivem filmu Křižovatka, v němž hrál Richard Gere úspěšného architekta, proháněl se v kabrioletu, volil mezi dvěma ženami, stavěl si vlastní dům... V tom filmu bylo pár záběrů z architektonického prostředí – modely, rýsovací prkna, hádky na stavbě. Nevím, jestli se mi tenkrát líbily víc ty modely, nebo kabriolet, ale s mým nápadem jsem záhy seznámil rodiče a profesora Skyvu, který na gymnáziu učil estetiku a deskriptivní geometrii. Jeho pomoc a rady byly důležité. Začal jsem docházet na večerní kresbu a tajně doufal, že deskriptivní geometrie, jejíž samostudium mi nečinilo žádný problém, mě na přijímacích zachrání. Nejvíce byla z mého spontánního nápadu nadšená teta Dáša, která pracovala v Přerově na městském úřadě a seznámila mě s hlavním architektem města, Vladimírem Petrošem. To byl vůbec první architekt, se kterým jsem se setkal. Když zpětně zhodnotím své tehdejší kreslířské a uměnovědné dovednosti, tak

asi nejdůležitějším momentem na mé cestě k architektuře byla skutečnost, že brněnská fakulta měla s městem Přerov exkluzivní vztahy. Občas se musí osudu pomoci.

Které další obory jsou vám nejbližší?

Kromě architektury snad ještě design webových stránek. Ale ten stejně pokládám za architekturu. Hodně se zajímám o marketing, ale to je zase motivované stavebnictvím a architekturou. Spíš bych to definoval tak, že mě baví střídání polohy při zacházení s architekturou. Rád o ní píšu, přednáším, navrhuji, programuji, učím studenty... Chtěl bych o ní točit filmy. V tomto směru bych se chtěl přiblížit Philipu Johnsonovi. Zakoušet architekturu ve všech podobách a bavit se tím.

Co byste považoval za mezníky ve své profesní dráze?

Jak už jsem říkal, těch drah je několik. Na dráze vydavatele by se mi zamlouvalo, kdyby archiweb dokázal překročit hranice České a Slovenské republiky a aby uměl prezentovat domácí architekturu na světové scéně. V oblasti teorie bych chtěl najít čas a napsat vědecké dílo, které by bylo delší než čtyři stránky, což je můj dosavadní rekord, a které by se zabývalo sametovou generací českých architektů. Na fakultě bych se chtěl dopracovat k vedení vlastního magisterského modulu. Chtěl bych v něm mít ty nejlepší studenty, pro které bych vymýšlel nejkrásnější zadání. Konečně bych chtěl zprovoznit na internetu prostorovou aplikaci ve virtuální realitě.

V rámci vlastní architektonické praxe by se mi zamlouvalo, kdyby mě oslovil investor, který na otázku předpokládaných nákladů zavtipkuje a řekne, abych si k původně vyslovenému číslu připsal ještě jednu nulu. A já bych si mohl konečně digitálně zaplýtvat.

Jakou úlohu má v profesní přípravě architekta fakulta architektury?

Chtělo by se říct povinnou. Ale rozhodně ne jedinou.

Jak hodnotíte vysoké školství (architekturu a stavebnictví)? Připravuje dostatečně budoucí architekty a stavaře pro jejich profesi?

To je zásadní otázka, ale těžko se na ni obecně odpovídá. Mám zkušenosti jen z fakulty architektury v Brně, a tak nechci soudit jiné školy, nebo dokonce stavební inženýry. Faktem je, že Česká komora architektů nepovažuje vzdělání absolventů českých škol za dostačující, protože pro udělení autorizace vyžaduje, na rozdíl třeba od Španělska, ještě tříletou praxi. Takže bych svou odpověď formuloval asi tak, že pro určité výkony jsou absolventi připraveni dostatečně, pro některé nikoliv.

Všichni mí spolužáci, kteří se chtěli architekturou po absolutoriu zabývat, práci našli a svou kariéru rozvíjejí, takže nás brněnská fakulta připravila dostatečně. Mírné obavy spojují se studenty současných studijních programů, poněvadž jsou součástí vlny, kterou vyvolal způsob financování veřejných vysokých škol. Jednoduše řečeno,

vítězí kvantita nad kvalitou, alespoň u nás v Brně. Počet studentů se i navzdory demografické křivce od konce 90. let zdvojnásobil, což samozřejmě vede k poměrnému poklesu počtu kvalitních studentů a i na druhém břehu klesá úroveň výuky z důvodu nedostatku kvalitních učitelů. To ale není udržitelný stav. Když si vypomůžu teorií z marketingu, tak jsme byli v minulých letech svědky výrobně orientovaného marketingu, jednoduše se prodalo vše, co se vyrobilo. Ještě před dvěma lety by architekti v Brně zaměstnali i šimpanze, pokud by dokázal tahat čáry v autocadu. Doba se ale změnila. České vysoké školství vychrlí každý rok, a to i díky oboru architektura na stavebních fakultách, několikanásobně víc odborníků na architekturu než v minulosti. I brněnská fakulta se bude muset probudit a bude muset přejít na marketing orientovaný na prodej, bude muset analyzovat potřeby praxe a reagovat na ně, aby své absolventy dokázala prodat. Namísto kartografie a geodézie se budou architekti školit v marketingu a rétorice nebo stavební mechaniku nahradí výuka soudobé architektury. Bude zbytečné stávající předměty dublovat se stavebními fakultami, protože architekti se v nich stejně nikdy experty nestanou. Smutné na celé věci je skutečnost, že hybateli této změny budou absolventi, kteří v praxi nenajdou uplatnění a jejich zvyšující se počet bude vrhat na alma mater špatné světlo. Teprve pak se dají věci do pohybu.

V obrovském množství absolventů bude klíčem k úspěchu specializace a namísto současného

univerzálního modelu, kdy absolvent umí všechno a ve výsledku nic pořádně, dojde k vytvoření studijních programů orientovaných na rekonstrukce, interiéry, státní správu, územní plánování, osvětlení atd.

Kdybyste srovnal studenty řekněme vaší generace s vašími současnými, v čem byste viděl největší rozdíly?

Od mých studentů mě dělí pouhých deset let, takže těch rozdílů mnoho není. Určitě mají mnohem lepší vybavení, co se počítačů a softwaru týče. Za nás převládaly klasické stolní počítače, dnes všichni chodí na konzultace s notebooky a často konzultujeme elektronicky přes mail nebo skype. Firmy dnes rozdávají zdarma studentské verze svých programů, za nás byl výběr omezený. Zlepšily se možnosti tisku, kopírku dnes skoro nikdo nepoužívá, za nás to byl hlavní nástroj. Takže bych řekl, že dnešní studenti mohou dosáhnout lepších výsledků a své práce prezentovat mnohem líp než my. V rámci Evropské unie mají snadnější možnosti cestování a větší výběr univerzit, na nichž mohou studovat. Za nás nelétaly po Evropě nízkonákladové aerolinky, takže cestování bylo náročnější. K dispozici je dnes spousta literatury a filmů, řada knih byla přeložena do češtiny a studenti mohou v kratším čase vstřebávat víc informací. Nároky na studium jsou srovnatelné, takže současní studenti to mají snadnější než my.

Jaké by mělo být odborné zázemí architekta? Mělo by ho tvořit vedle

architektury a příbuzných oborů (stavební fyzika atd.) také sociologie, matematika, estetika a další?

Architektura je kombinací vědy a umění. Jak řekl Sverre Fehn, architektovi, který neumí vyjádřit svou poetickou myšlenku v konstrukci, chybí samotný základ architektury. Otázkou je, jestli vědu a umění dnes v sobě musí spojovat jediná osoba. V případě rodinného domu se osoba jednoho tvůrce nabízí, pokud ale navrhujete nákupní centrum, budete jako architekti zatlačeni do defenzivy, protože důležitější než vy bude pro investora specialista na prodej, rozpočtář, dopravní inženýr atd. V lepším případě můžete na fasádě rozehrát hříšné rošády z reálných cihel. Budoucnost architektury podle mě nespočívá v renesančním ovládnutí všech disciplín, ale ve schopnosti pracovat v týmu a mít nos na správné lidi z oblastí, ve kterých nejste nejlepší – ve staticce, grafickém designu, sociologii nebo zahradní architektuře. Úkolem školy je vás na tuto situaci připravit. Přišla nová doba, a tak není výjimkou, že architektonický ateliér dnes vypadá spíš jako kreativní dílna, ve které vedle sebe sedí architekti, grafici, inženýři nebo zahradní architekti a flexibilně spolupracují podle potřeby na různých zakázkách. V malém měřítku to sám právě zažívám, protože sdílím kancelář s kolegou Šebánkem, který je sochař. Když potřebuje osadit plastiku do veřejného prostoru nebo architektury, tak mě vyzve ke spolupráci. Smutné je, že když chci jeho plastiku umístit do svého projektu já, tak investor z naší spolupráce nadšený není.

Jak byste charakterizoval trendy v současné architektuře?

Vidím kolem sebe velký důraz na udržitelný rozvoj a ekologicky šetrné stavění. Od toho se odvíjejí používané materiály – lidé dnes chtějí bydlet zdravě, roste zájem o přírodní materiály, domy a vůbec celý náš život se propojuje s přírodou. Před dvěma roky jsem uvažoval o vydání manifestu – Dogma 08, po vzoru dánských filmařů. Myslel jsem si, že v něm shrnu tyto aspekty ekologicky šetrného stavění a budu svůj ateliér tímto směrem profilovat. S postupem času jsem zjistil, že jen pojmenovávám skutečnosti, které už se kolem běžně dějí, a že spíš píšu kroniku než revoluční manifest.

Co se tvarosloví týče, tak sleduji výrazné geometrické uvolnění forem. Možná je to důsledkem digitálních nástrojů a sofistikovanějších stavebních technologií. Možná to souvisí s obdivem k přírodě a jejím organickým tvarům, k jejím záhadám a obecně mystice... Ukazuje se, že sama technika není schopna problémy našeho světa vyřešit a že skutečnost je mnohem složitější, než jsme si představovali. Optimismus let minulých možná vystřídá obava z konce světa a třeba je aktuální obliba geometricky obtížně popsatelných tvarů předzvěstí příchodu nového baroka.

Jak byste charakterizoval českou architektonickou scénu?

Pro mě osobně je velmi pestrá a baví mě se jí zabývat. Nemyslím si, že bychom se výrazně lišili od vyspělých evropských států. Najdete u nás mnoho architektů, jejichž práce snese světové srovnání. V čem spatřuji velké rezervy, tak to je zadávání veřejných zakázek a propagace architektury v masmédiích, respektive její export do zahraničí. Osobně jsem velmi zklamán z neetického chování některých kolegů. Na druhou stranu mě těší spousta soukromých aktivit nejmladších architektů, kterým není osud naší architektury lhostejný. Velkou radost mám i z českých fotografů, kteří odvádějí svými výkony pro naši architekturu velkou službu.

V čem zaostává, pokud je opožděná, česká architektura?

Mně se nezdá, že bychom zaostávali v oblasti tvorby. Spíš si myslím, že syndrom ujiždějího vlaku v nás vyvolává naše politická reprezentace a celkové řízení státu a měst. To, že to u nás nevypadá jako v Holandsku, je do velké míry zapříčiněno stavem naší ekonomiky a totálně nevkusným zadáváním veřejných zakázek, které by, podle mě, měly a mohly na prvním místě reprezentovat naši současnou architektonickou vyspělost. Když ráno vstanu a podívám se z okna, tak mám radost, protože se dívám na vilu Fránkovy sestry. Pak přejdu do kuchyně, uvařím si čaj a z dálky se na mě šklebí Justiční palác. A pak člověk může celý den přemýšlet o tom, co Frank Lloyd Wright tím svým „demokracie staví“ myslel.

Kteří ze světových, případně „našich“ architektů nejvíce anticipují architekturu budoucnosti?

Budoucnost podle mě není otázkou architektury, ale urbanismu. To je klíč k naší budoucnosti. Třeba všechny české noviny psaly o Kaplickém jako o vizionáři, jak předběhl dobu atd. Podle mě ale nic zásadního pro budoucnost nepřinesl. Třeba i jeho dům ve Walesu, ať už je jak chce ekologicky šetrný, tak jeho obyvatelé stejně dojíždějí do města autem a chovají se neekologicky. V tomto směru mě zaujal Kaplického kolega Richard Rogers, který o urbanismu a městech budoucnosti dlouhodobě přemýšlí. Bohužel není tak sexy, aby si ho česká média všimla. Myslím si, že šťastnou budoucnost nám doopravdy nezajistí šišaté domy ani domy z hlíny a slámy, ale domy v dobrých urbanistických souvislostech. Ten, kdo dokáže tyto souvislosti vymodelovat, je pro mě architekt budoucnosti.

V čem spatřujete největší naději pro architekturu v budoucnosti?

Že začne naslouchat lidem i planetě. A bude se jim snažit dobře sloužit.

Jak se liší digitální projektování (DP) od toho tradičního?

Zcela zásadně, a to v mnoha ohledech. Možná si to dnes neuvědomujeme, ale v architektonických ateliérech a na

školách proběhla před pár lety revoluce. Z analogového světa jsme vstoupili do digitálního. Projektuje se v kratších časech, i malá skupina projektantů je schopna zvládat úkoly obrovského rozsahu, projekty je možné efektivně měnit a doplňovat, pracuje se v týmech, projektová dokumentace je přesná i v malých rozlišeních. Architekti dnes navrhují svá díla přímo v prostoru, nežívají při projektování čáry, šrafy a kóty, ale přímo stěny, okna, schodiště. Díky vizualizaci se dá velmi přesně simulovat výsledná podoba díla a často se dokonce rozdíl mezi vizualizací a fotografií stírá. Trendem posledních let se stala automatizace a parametrické projektování, takže spíše než dílo samotné vytváří architekt algoritmus-stroj, který dům na základě vstupních parametrů sám vygeneruje. K tomu všemu se připojila elektronická komunikace a blesková výměna projekčních dat. S tím také souvisí změny v marketingu ateliérů, kdy nejdůležitějším prezentačním nástrojem jsou www stránky.

Promítá se DP do tvarosloví a výrazu projektovaných budov?

Jsem o tom přesvědčen. Vliv počítačů vidím ve dvou rovinách. První směr vede k formální degradaci architektury, a to zejména kvůli kopírování již použitých nebo předpřipravených stavebních řešení. Díky knihovnam prvků dodávaných výrobcem a sofistikovaným softwarovým nástrojům je možné vyprojektovat bytové nebo administrativní komplexy v řádu hodin. Je to v podstatě dnešní obdoba panelové výstavby, architektura se v tomto případě smrskne na výběr pastelového odstínu fasády.

Druhý směr je zajímavější a z hlediska vývoje architektury důležitější. Díky neúnavnosti a preciznosti počítačů je totiž možné vstoupit do světa geometrie, který neměl v minulosti obdoby. Tomu samozřejmě pomáhá počítačem řízená výroba. Osobně se snažím tyto jednotlivé formální projevy mapovat, třídít a přednášet o nich studentům. Na současnou digitální produkci se dá nazírat z různých úhlů pohledu, vznikají dokonce nové způsoby klasifikace architektury, kdy rozhodující pro zařazení do konkrétního šuplíku

není výsledná forma, ale cesta-diagram, jakým se k ní došlo. apod. Na teoretiky a historiky architektury čeká v budoucnu hodně práce.

Mohl byste uvést konkrétní realizace, na nichž je znát dopad DP?

Prvním velkým úspěchem počítačem podporovaného navrhování a výroby bylo Guggenheimovo muzeum v Bilbau. Může nás těšit, že vedlejším produktem Bilbaa byl i Tančící dům, kde si Gehryho tým odzkoušel v menším měřítku některé detaily a materiály. Po Bilbau nastala exploze ikonických digitálních staveb, pěkně o tom píše Charles Jencks v The Iconic Building. Realizací pro nové milénium se chopili Zaha Hadid, Coop Himmelb(l)au, Asymptote, OMA nebo Future Systems. V poslední době patří k nejzajímavějším produktům digitální architektury práce holandského UN Studia, jehož architekti masivně uplatňují parametrický design. Impozantní je i digitální přístup Cecilia Balmonda, ředitele projekční kanceláře Ove Arup, a japonského inženýra Mutsura Sasakio. Jejich mozky stojí za realizacemi Toya Ita, SANAA, OMA nebo Álvaro Siza.

Jaké možnosti otevírá DP?

To je zajímavá otázka a mnoha lidem toto přemýšlení o budoucnosti nahání hrůzu. Existují totiž názory, že lidský faktor bude jednoho dne možné díky algoritmizaci a parametrům z projektování vypustit. Je to extrémní názor, ale když se podíváte na současnou architektonickou produkci, tak vás možná nepřekvapí. Často uvádím studentům jako příklad jednoduchou situaci, která se nachází kousek od fakulty. Vedle prosklené administrativní budovy Ingstava byl před rokem dokončen polyfunkční dům. Zatímco Ingstav měl především reprezentovat svého stavebníka, sousední dům konkrétního nájemce v době projektování neměl. Ingstav obsahuje řadu iracionálních prvků, jako jsou umělecká díla, sochařsky ztvárněné venkovní únikové schodiště, komunikační věž se štíhlými vertikálami oken, prosklená dvouplášťová fasáda se zaoblenými rohy a další prvky, které je velmi obtížné dopředu matematicky definovat. Oproti tomu sousední

pronajímatelný dům je vystavěn pragmaticky a až strojově chladně. Při pohledu na něj vidíte algoritmus, zcela racionální postup, jakým byl vyprojektován. O vstupní parametry se podělili příroda (geografie, orientace ke světovým stranám), normy (rozměry stavebních prvků a jejich možné uspořádání), územní plán (plošné a výškové regulativy) a investor (výše investice a její výtěžnost v čase). Architekt pak ve sledu logických kroků racionálně vyprojetoval dům. Samozřejmě v tomto konkrétním případě se použití návrhového algoritmu vyplatí. Horší je to u jiných typologických druhů. Například kostel bych tímto způsobem projektovat nedoporučoval. Souvisí to i s matematickým popsáním krásy. Snaží se o to celé generace architektů – počínaje definicí zlatého řezu a konče třeba Corbusierovým Modulorem. Pokud by tedy někdo rozluštil kód krásy, mohla by revoluce nastat. Myslím si ale, že v následujících deseti letech budeme spíše svědky automatizace při přípravě projektové dokumentace než přímého generování architektury počítačem.

Co ale vidím jako velmi reálnou možnost uplatnění architektury v digitálních technologiích, tak to je objevení zcela nového pole působnosti – mám na mysli virtuální realitu ve všech možných podobách – od zábavního průmyslu po elektronické bankovní a obchodní domy. V tomto skutečně vidím pro architektury velkou příležitost a snažím se na to upozorňovat i své studenty ve volitelném předmětu Digital Environment. Zatím se snažíme zjistit, jak se v tomto novém světě architektonicky chovat, a věřím, že v brzké době začneme některé z návrhů realizovat. Virtuální realita si zaslouží umělecky hodnotnější projekty než současnou podobu Second Life. V uplynulém semestru se studenti snažili navrhnout sakrální prostor ve virtuální realitě.

Vytlačí DP zcela tradiční rýsovací formy projektování, nebo budou koexistovat vedle sebe?

K tomu už ale došlo před několika lety. Asi by bylo vhodné rozdělit projektování na architektonickou studii a dokumentaci

zpracovávanou po ní. V úvodních fázích projektu je to většinou mix různých přístupů – tužka, model, koláž, počítač... Různá zadání vyžadují různé nástroje. Další stupně dokumentace jsou již ale zpracovávány v CAD softwarech. V posledních letech jsem nikde v ateliéru nenarazil na ručně kreslený projekt pro stavební povolení.

Nedávno jsme se byli s kolegou Šebánkem podívat na virtuální sochání. Je to podobné tabletu, ale pracujete s takovým ramenem v prostoru. Nikdy by mě nenapadlo, že i tak tradiční obor, jakým je sochařství, bude používat takovéto digitální nástroje. Takže se nechejme překvapit, jaké pomůcky pro navrhování architektury se ještě v budoucnu objeví. Možná nám budou stačit jen myšlenky.

Jakým způsobem učíte DP na FA VUT v Brně? Je v něčem odlišný od způsobu, jakým podobný obor učí Miloš Florián na ČVUT v Praze?

Miloš Florián vytvořil na FA ČVUT špičkové pracoviště s širokým okruhem zainteresovaných odborníků a studentů. Jeho studenti stážují na prestižních zahraničních školách, kde se parametrickým navrhováním dlouhodobě zabývají a co je důležité, vracejí se zpátky do Prahy a o své poznatky se dělí s ostatními. Floriánův ateliér je v rámci republiky nejlepším vědeckým pracovištěm v oblasti digitálního navrhování. U nás je situace dramaticky odlišná. Teprve až v roce 2007 dokázala brněnská fakulta díky děkanu Šlapetovi vystoupit ze své dlouholeté myšlenkové samoplodnosti a otevřel se prostor pro pokročilé digitální navrhování. Byla to svým způsobem úlitba studentům, ale systémově se digitální navrhování do studijních programů stejně nezačlenilo. Ideální by byl pro tuto oblast samostatný magisterský modul. Studenti jsou sice školeni v užívání moderních CAD softwarů, ale poněvadž jejich vedoucí ateliérových prací tyto softwary neovládají, je architektura vyučována spíše tradiční empirickou cestou. Snažím se v tomto kontextu vytvořit ostrůvek pozitivní deviace, ale je to dřina. Po dvou letech působení na fakultě se mi podařilo získat finance na vlastní počítač, na kterém mohu experimentovat s digitálním

navrhováním. Momentálně sháním prostředky na nákup softwaru a prostřednictvím grantů usilujeme s kolegou Šebánkem o založení laboratoře 3D tisku.

Čili podmínky na FA VUT nejsou zrovna příznivé...

Kulantně by se dalo říci, že digitální navrhování vyučujeme v Brně na koleně. O to obdivuhodnější jsou výkony studentů. Zimní semestr třetího ročníku je zaměřen na elementární plošné a prostorové modelování na počítači. Výuka navazuje na předměty vyučované v nižších ročnících a má rozvíjet nejen dovednost s digitálním nástrojem, ale především uměleckou kreativitu. Studenti mají za úkol vytvářet struktury, jejichž forma upomíná na to, že byly vytvořeny na počítači. V navazujícím semestru zadávám tzv. nové formy. Studenti mají za úkol navrhovat prostory podle předem popsaných formálních vzorů – blobů, krystalů, stuh, shluků, krajin atd. Tato výuka má další rozměr v paralelním předmětu kolegy Šebánka, který od studentů vyžaduje, aby virtuální prostory realizovali jako fyzické modely. Studenti tak získají jak virtuální, tak fyzickou zkušenost s geometrií, za jejímž objevením a možnou realizací stály před léty počítače.

Jaké je vaše konkrétní působení na fakultě?

Kromě této plošné výuky vedu i ateliéry. Snažím se v plošných cvičeních vytipovat studenty, kteří mají vlohy pro digitální navrhování, a zadávám jim v ateliéru motivační úkoly směřující k použití digitálních nástrojů.

Díky velkorysosti Ústavu navrhování 1 můžeme experimentovat a občasně výpravy do slepých uliček jsou nám odpouštěny. V minulém semestru jsme se zabývali parametrickým navrhováním – témata ateliéru byla Lineární město, Multipolární město, Umělá hora a Věžnice 2050. Studenti definovali vstupní parametry a logické chování struktury na základě těchto parametrů.

Vstupem pro lineární město byly zastávky rychlodráhy a student musel následně odpozorováním referenčních příkladů stanovit algoritmus pro rozvíjení sídelní struktury kolem těchto bodů. Pomocí proměnlivých indexů zastavení pozemku a podlažní plochy časoprostorově rozvíjel sídelní strukturu a zahrnoval do algoritmu další požadavky na veřejné prostory, dopravní omezení apod. Multipolární město využívalo pozitivních a negativních pólů ve struktuře města – např. hlavního nádraží nebo čistírny odpadních vod. Lokace a intenzita těchto pólů ovlivňovala podobu okolní zástavby. Další vrstvou byly dopravní vztahy mezi póly a jejich interakce se zástavbou.

Téma Umělé hory neslo podtitul Robotická modulární výstavba. Studentka nejprve hledala prefabrikát-modul, z něhož by mohla umělo horu vystavět, a následně na základě křivek náročnosti výstupu definovala její tvar. Vstupními parametry pro návrh hory byly kromě zátěžových křivek i atrakce rozmístěné po trase výstupu – restaurace, vyhlídka, noclehárna atd. Hora musela pro tyto modulární stavebnicové prvky vytvářet platformy.

Věžnice 2050 simulovala utopickou

představu vězení jako mrakodrapu, do jehož nosné struktury se zasouvají jednotlivé cely v podobě vysloužilých námořních kontejnerů. Na základě rozměrů kontejneru, počtu cel na patře a počtu pater vygeneroval algoritmus strukturu domu a následně dokázal v čase simulovat obsazenost věznice jednotlivými celami podle testovacích parametrů.

Způsobil etablování se DP nástup elektroniky, nebo je tento impakt výsledkem působení dalších oborů? Kterých, pokud ano?

Můžeme se dlouho bavit, jestli bylo první vejce nebo slepice, ale asi to k ničemu nepovede. Bez společenské objednávky by k inovacím v elektronice nedošlo. Stejně tak se některá řešení určená pro jiné obory ukázala vhodná i pro navrhování architektury. Gehryho tým například použil pro Bilbao software určený pro projektování aut a letadel. Digitální revoluce proběhla velmi rychle a nedokážeme přesně popsat, jaké příčiny vedly k jakým následkům. Jisté je, že nejrychlejší inovace probíhají u aplikací určených pro široké publikum – 3D grafiku táhnou animované filmy a počítačové hry a internet by se nerozšířil tak rychle, kdyby nebylo pornografie. Architektura jako minoritní obor z těchto výtvarných těžší a modifikuje si je pro svou potřebu.

Jak souvisí s vynořením se DP nástup elektronických médií?

Spíše než s digitálním projektováním souvisí nástup elektronických novin a časopisů s rozšířením internetu. Jsou to dvě odlišné

- 1 Městský hřbitov ve Vítkově, 1. místo v soutěži Cena Petra Parléře, 2008; spoluautor Ing. arch. Martin Rosa
- 2 Sídlo společnosti Microtech IVF, Brno-Lesná, studie a DUR, 2009
- 3 Rodinný dům v Ořechově u Brna, studie, 2009
- 4 Rodinný dům ve Střelcích u Brna
- 5 Rodinný dům v Hostíně u Mělníka; studie a DSP, 2009; spolupráce Milan Domkář

věci. Vzpomínám si, že už během studií jsme všichni úspěšně kreslili na počítači a zároveň četli papírového Architekta, protože žádná elektronická média neexistovala. A hlavně nikdo z nás nebyl připojený k internetu. Zlom nastal v Americe ke konci 90. let, kdy investoři bezhlavě sypali peníze do nových internetových firem s vidinou obrovského zisku a objevila se spousta zajímavých nápadů, včetně elektronické verze novin atd. V České republice vše úspěšně brzdil monopolní Telecom, jehož vytáčené připojení dohánělo internetové čtenáře k šílenství. Důležité bylo v tomto ohledu vysokorychlostní připojení na vysokých školách, protože se dalo snáze uvěřit, že i vydávání elektronického média o architektuře je možné a přínosné. To byl právě případ archiwebu, který se zrodil během mých studií na fakultě architektury v Brně.

Jak vnímáte postavení archiwebu mezi ostatními architektonickými médii?

Vnímám ho dobře. Oproti jiným českým internetovým médiím zaměřeným na architekturu jsme pochopili, o čem internet je a jaké možnosti na rozdíl od papírového časopisu nabízí. Archiweb se neprofiloval jako tradiční noviny nebo časopis, ale spíše jako elektronické muzeum architektury. Postupem času jsme přidávali další součásti – například denní zpravodajství nebo diskusi, takže dnes už v sobě archiweb obsahuje pro čtenáře víc služeb. Nejdůležitější byl ale prvotní nápad s vytvořením databáze architektů a jejich staveb. Archiweb byl od začátku budován jako most mezi odborníky-architekti a laicky-studenty, respektive zájemci o současnou českou architekturu, třeba stavebníky rodinných domů. Postupem času se ukázalo, že archiweb sledují i redaktoři deníků a občas si do redakce zavolá pro radu někdo z Hospodářek nebo Mladé fronty. Toto stavění mostů nás všechny hodně motivovalo v začátcích, kdy jsme pracovali zadarmo a z nadšení pro dobrou věc. Na jedné straně mi lichotí, že jsme se stali nejčtenějším českým médiem o architektuře, ale největší radost mám, když mi sám od sebe zavolá architekt a děkuje, že získal klienta přes archiweb, nebo když po vernisáži sedíme u kafe a architekti

mi říkají, jakou skvělou stavbu nebo interiér na archiwebu objevili. Víte, já pocházím z malé vesnice na severní Moravě, a když jsem se ve třetím ročníku na gymnáziu rozhodl, že chci studovat architekturu, tak jsem vůbec netušil, odkud se mám o současnou architekturu dozvědět. To byl rok 1994. Když dnes sedím v komisi u přijímaček, tak žasnu, kolik toho mladí lidé o architektuře ví. Internet je v tomto báječný. Rychle a levně získáte informace, které zrovna potřebujete. To ostatní česká architektonická média nenabízejí.

Domníváte se, že elektronická architektonická média vytlačí ta „papírová“?

To bude záležet na čtenářích, inzerentech a amerických hypotékách. Kdysi jsem říkával, že papírové časopisy o architektuře jsou na tom mnohem lépe, protože lépe prezentují výkresy a fotografie ve vysokém rozlišení. V roce 2006 jsem si koupil 24palcový displej a přestal jsem to říkat. Stále jsem ale tvrdil, že papírové časopisy jsou na tom lépe, protože si je můžete číst ve vaně, zatímco notebook si do vany nevezmete. Zrovna dnes představil Steve Jobs iPad – čtečku elektronických knih s wifi připojením k internetu a dalšími funkcemi. Nebudu už tedy tvrdit, že papírová média jsou na tom lépe, ale budu prohlašovat, že kdo chce přežít, musí se přizpůsobit. Dobře je to vidět na Architektovi, který se věnuje vybraným realizacím do hloubky – přináší rozhovory s tvůrci, investorem, dodavateli apod. Nabízí tedy více informací než jiná média. V rychlosti nemůže papír internetu konkurovat, a proto je lepší zaměřit se tímto tematickým nebo monografickým směrem. Další možnou cestou přežití je postupný přechod z papírové na elektronickou formu. Dělají to všechny deníky a dělá to i Respekt nebo Stavba. Čtenářů tištěných periodik ubývá a v prostředí našeho malého mediálního trhu se dá zánik tradičních papírových časopisů z důvodu ztráty finančních příjmů z inzerce předpokládat. Na rozdíl od internetu, kde je možné přesný počet čtenářů a úspěšnost reklamy změřit, mají ale papírové časopisy stále jednu velkou výhodu. Mohou totiž inzerentům tvrdit, že jejich náklad je 7 000 kusů a jeden kus si přečtou čtyři čtenáři.

ING. ARCH. JAN KRATOCHVÍL

* 22. 4. 1978 v Prostějově

1992–1996 Gymnázium Šternberk
1996–2003 FA VUT Brno
od 2003 doktorské studium FA VUT Brno
2000–01 praxe v ateliéru A Plus a.s.
od 2001 samostatná projekční činnost
2004 praxe v ateliéru K4 a.s.
2005 praxe v ateliéru Kuba-Pilař architekti
od 2007 asistent v Ústavu zobrazování FA VUT v Brně
od 1997 práce na projektu internetového centra architektury archiweb.cz

REALIZACE A PROJEKTY

2009 Sídlo společnosti Microtech IVF, Brno-Lesná – studie, DUR
2009 Rodinný dům, Hostín u Mělníka – studie, DSP; spolupráce Milan Domkář
2009 Rodinný dům, Ořechov u Brna – studie
2009 Výtvarné řešení pomníku Edvarda Beneše v Brně – odhalení 10. 4. 2010; spoluautor MgA. Jan Šebánek
2008 Městský hřbitov ve Vítkově – soutěž, 1. místo; spoluautor Ing. arch. Martin Rosa
2008 Ztvárnění fontány na Dominikánském náměstí v Brně – soutěž; spoluautor MgA. Jan Šebánek
2006–08 Rekonstrukce fasády, kanceláří vedení a toalet chlapců ZŠ Svatoplukova, Šternberk
2005–06 Rodinný dům, Střelice u Brna – v realizaci od 2006
2005 Rekonstrukce vily, Dvorce u Bruntálu – realizace 2005–09

kompletní seznam projektů, webdesignu a teoretických textů na www.jkarchitekt.cz